

ОПТИМІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СИСТЕМІ ІНДИКАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНОЮ ГАЛУЗЗЮ

© Колодій Ю.С., 2011

Проаналізовано сучасний стан взаємодії суб'єктів господарювання і органів управління будівельною галуззю на всіх рівнях та пропонуються їх шляхи оптимізації на макrorівні, мезорівні та мікрорівні.

Ключові слова: індикативне управління, будівельна галузь, суб'єкт управління, об'єкт управління, оптимізація взаємодії, макrorівень, мезорівень, мікрорівень.

Y.S. Kolodiy

Lviv Polytechnic National University

OPTIMIZATION OF INTERACTION OF SUBJECTS IN THE SYSTEM OF INDICATED MANAGEMENT OF CONSTRUCTION INDUSTRY

Analyzed the contemporary state of the interaction of businesses and management of construction industry at all levels and offer them ways of optimization at the macro level, meso level today and micro level.

Key words: indicative management of the construction industry, subject of management, object of management, optimization of the interaction macro level, meso and micro level.

Постановка проблеми. У період економічної кризи питання ефективності управління будівельною галуззю набуває важливого характеру. Одним з критеріїв ефективності є оптимізація взаємодії суб'єктів у системі індикативного управління будівельною галуззю, адже від того наскільки оптимальна буде взаємодія між ними – настільки швидко розвиватиметься галузь.

Аналіз останніх наукових досліджень. Визначення і характеристика системи управління будівельною галуззю та розроблення його регламенту вимагає дослідження економічних та правових аспектів індикативного управління. Вагомий внесок у вирішенні цієї проблеми зробили В.Б. Авер'янова [5], А.В. Іванов [2], В.И. Кушлін [6], в роботах яких описано систему державного управління економікою.

Мета роботи. Метою статті є визначити шляхи оптимізації взаємодії суб'єктів господарювання та органів управління в системі індикативного управління будівельною галуззю.

Викладення основного матеріалу дослідження. Істотне послаблення значення інституту планування в житті української держави після демонтажу радянської економіки є недоліком колишньої економічної політики, який потребує виправлення. Послаблення державного впливу на української економіку було однією з причин її затяжної і глибокої кризи.

Аналіз історії розвитку планових механізмів в Україні дає змогу чітко встановити три головні етапи на цьому шляху, що пройшли від повного заперечення планових механізмів на початку 90-х

років ХХ ст. через фазу розбудови та становлення елементів державного регулювання з 1995-го по 1999 р. до законодавчого затвердження системи планово-програмних документів у 2000 р., подальшої її розбудови і прийняття довгострокової стратегії розвитку. Спостерігається чіткий вектор у напрямі посилення регулюючого впливу з боку держави на економіку та інші сфери суспільного життя [5].

Тенденції розвитку економіки України за 2000–2005 рр. свідчать про необхідність застосування системного та планомірного інструменту структурної політики, визначення та пріоритетного стимулювання точок зростання. Останніми роками в Україні створюється комплекс планово-програмних документів, який може стати фундаментом побудови системи індикативного планування.

Економічна взаємодія суб'єктів господарювання та органів управління вищих рівнів в системі індикативного управління щодо об'єктів та суб'єктів системи оптимально зображена на рис. 1. Зазначимо, що органи управління вищих рівнів та господарюючий суб'єкт перебувають на таких рівнях:

- макрорівень – керівництво держави;
- мезорівень – міністерства, відомства, адміністрації органів місцевого самоврядування;
- мікрорівень – господарюючі суб'єкти.

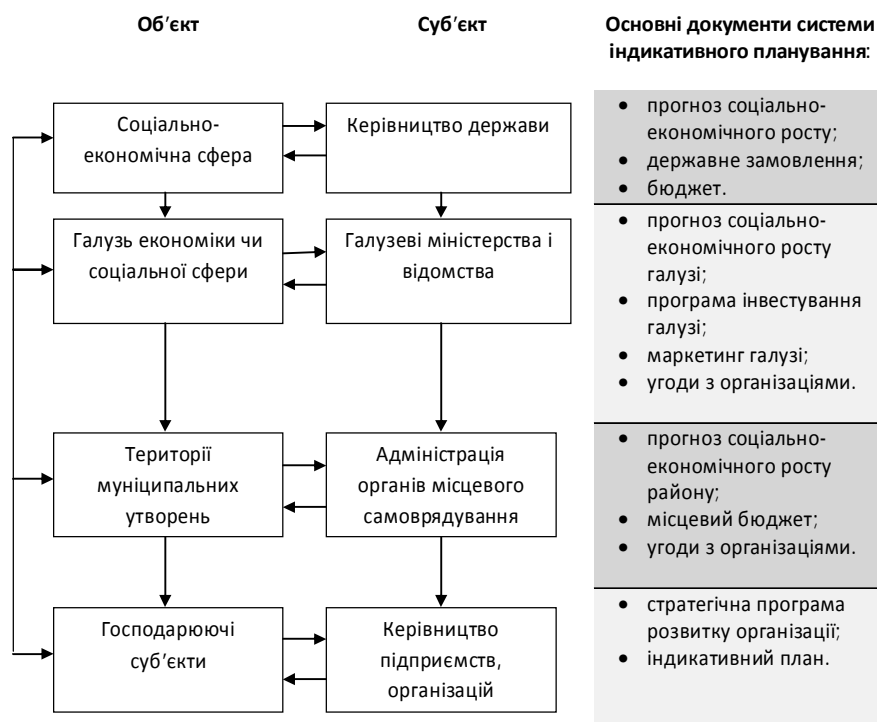

Рис 1. Економічна взаємодія суб'єктів господарювання та органів управління в системі індикативного управління

На кожному рівні системи індикативного управління діють окремі індикатори, які відображають соціально-економічний розвиток.

Отже, керівництво держави (Кабінет Міністрів, ВРУ, Президент) приймають бюджет на певний рік, відповідно прогнозуючи соціально-економічне зростання країни. Основним елементом системи індикативного управління на цьому етапі є державне замовлення. Державне замовлення – це засіб державного регулювання економіки шляхом формування на контрактній (договірній) основі складу та обсягів товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення пріоритетних державних потреб, розміщення державних контрактів на її поставку (закупівлю) серед підприємств, організацій та інших суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності. Варто

зазначити, що Виконавці державного замовлення – це суб'єкти господарювання усіх форм власності (резиденти або нерезиденти), які виготовляють чи поставляють товари (роботи, послуги) для задоволення пріоритетних державних потреб. І, отже, на цьому етапі суб'єкт господарювання за допомогою своїх інструментів впливає на об'єкт, а саме на всю соціально-економічну сферу країни. Економічна сфера об'єднує виробництво, розподіл, обмін і споживання матеріальних благ. Це сфера функціонування виробництва, безпосереднього втілення в життя досягнень науково-технічного прогресу, реалізації всієї сукупності виробничих відносин людей, зокрема відносин власності на засоби виробництва, обміну і розподілу матеріальних благ. Соціальна сфера – це сфера взаємовідносин наявних у суспільстві соціальних груп, зокрема класів, професійних і соціально-демографічних верств населення (молоді, осіб похилого віку тощо), а також національних спільнот з приводу соціальних умов їхнього життя і діяльності.

Будівельна галузь як об'єкт впливу керується через суб'єкт впливу на неї – Міністерством регіонального розвитку та будівництва України, який прогнозує соціально-економічне зростання галузі, складає програму інвестування галузі, укладає угоди з організаціями. Для забезпечення виконання цих елементів дане міністерство працює в певних напрямках (рис. 2).

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України							
Регіональний розвиток	Будівництво	Житлово-комунальне господарство	Міжнародне співробітництво	Інноваційний розвиток	Тендерні та державні закупівлі	Фінансування бюджетних програм	Регуляторна політика

Рис. 2. Основні напрямки діяльності Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України [8]

Регіональний розвиток об'єднує: державну регіональну політику, соціально-економічний розвиток регіонів, удосконалення адміністративно-територіального устрою, розвиток місцевого самоврядування, взаємодія з асоціаціями місцевого самоврядування, угоди щодо регіонального розвитку. Напрямок Будівництво об'єднує: економіка та розвиток будівельної діяльності, житлове будівництво, незавершене будівництво, ліцензування та сертифікація, будіндустрія, технічне регулювання в будівництві, ціноутворення в будівництві, галузева політика енергоефективності, інженерне забезпечення проектування будівель, будівельні норми та стандарти. Житлово-комунальне господарство об'єднує: нормативно-правову базу, регуляторну політику, реформу ЖКГ, житлове господарство, теплоенергетику, житлову політику, тарифну політику, бюджетні програми та субвенції, міжнародні проекти в галузі. Міжнародне співробітництво об'єднує: залучення іноземних інвестицій, європейська інтеграція, двостороннє співробітництво, транскордонне співробітництво, проект світового банку “розвиток міської інфраструктури”. Інноваційний розвиток включає інноваційну політику та науково-технічний розвиток. Тендерні та державні закупівлі здійснюються шляхом проведення конкурсу, торгів у декількох фірм чи в одній. Під час фінансування бюджетних програм міністерство готує інформацію про виконання видатків на реалізацію державних цільових програм, які виконуються в межах бюджетної програми Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України. У регуляторну політику входить план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів і відстежується результативність.

До органів місцевого самоврядування належать обласні ради, обласні адміністрації, міські ради. Зобразимо органи місцевого самоврядування для м. Львів (рис. 3).

Рис. 3. Органи місцевого самоврядування і їх відділення, в яких займаються питаннями будівельної галузі [9]

Структурним підрозділом обласної адміністрації є головне управління житлово-комунального господарства. Підзвітне і підконтрольне голові обласної державної адміністрації та Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України з питань, що належать до його компетенції. Управління капітального будівництва є структурним підрозділом облдержадміністрації, підзвітне і підконтрольне голові обласної державної адміністрації та Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України з питань, що належать до його компетенції. Основними завданнями управління є:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері містобудування та архітектури, охорони культурної спадщини, розвитку індивідуального будівництва, директивних і нормативних положень у сфері будівництва на території області;
- аналіз стану містобудування та будівництва на території області, організація розроблення, проведення експертизи і забезпечення затвердження в установленому порядку генеральних планів населених пунктів та іншої містобудівної документації, підготовка пропозицій до проектів обласного бюджету щодо фінансування регіональних програм житлового будівництва;
- координація діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексного розвитку територій, забудови населених пунктів на території області, поліпшення їх архітектурного вигляду;
- організація роботи з підготовки розпорядчих документів для надання дозволу на розроблення та затвердження містобудівних обґрунтувань будівництва об'єктів, у встановлених законом випадках;
- впровадження наукових досягнень, сучасних технологій у галузі будівництва, розроблення економічного механізму їх реалізації;

- забезпечення додержання законодавства у сфері містобудування та архітектури, державних стандартів, норм і правил, регіональних правил забудови населених пунктів, затвердженої містобудівної документації, здійснення контролю за їх реалізацією;

- організація в межах своїх повноважень охорони, реставрації та використання пам'яток архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних, науки і техніки.

Головне управління з питань Євро-2012, містобудування та будівництва є структурним підрозділом облдержадміністрації. У своїй діяльності підпорядковується профільному заступникові голови облдержадміністрації.

Для обласної адміністрації головною метою розвитку будівельної галузі є оновлення технологічної бази для забезпечення приросту будівельної активності на території області, шляхом підвищення її конкурентоспроможності через імпортозаміщення продукції, нарощування інноваційної складової потужностей вітчизняних будівельних підприємств відповідно до потреб ринку.

Основні заходи обласної ради для розвитку будівельної галузі:

- визначення обсягів незавершеного будівництва в області з метою формування пропозицій до фінансування за рахунок бюджетних коштів;

- сприяння акумулюванню коштів бюджетів усіх рівнів та їх спрямування на завершення будівництва соціально важливих об'єктів загальнообласного і регіонального значення;

- стимулювання інфраструктурного розвитку сільських та селищних громад, шляхом спрямування субвенції обласного бюджету місцевим бюджетам;

- організація та ведення системи оперативного контролю за якістю проектних рішень;

- координація роботи з обміну досвідом в частині інноваційних засад енергоефективного, енергоощадного будівництва та його впровадження при реалізації інвестиційних проектів.

Головним питанням є будівництво доступного житла. Наприклад, на виконання Державної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 рр., затвердженої Кабінетом Міністрів України, розроблено Регіональну програму будівництва (придбання) доступного житла у Львівській області на 2010–2017 рр.

Аналіз проблеми розміщення благ призводить до проблеми взаємодії економічних суб'єктів, а саме органів влади і підприємств. Після того, як кожен економічний суб'єкт оцінив свої вигоди і витрати і зробив вибір, суспільство наражається на необхідність координації економічної діяльності окремих суб'єктів, яка передбачає необхідність:

- погоджувати між собою рішення виробників;

- погоджувати рішення споживачів;

- погоджувати рішення про виробництво і споживання загалом.

Ця необхідність породжується багатьма причинами, зокрема спеціалізацією економічних суб'єктів на певних видах економічної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Система індикативного управління дасть змогу перетворити суб'єктів управління на суб'єкти відповідальності, що будуть переорієнтовані на досягнення чітко визначених соціально-економічних завдань і стануть підконтрольними й підзвітними. Механізм чітко визначених індикаторів дає змогу систематично оцінювати практику державного й муніципального управління і коригувати соціально-економічну політику на всіх рівнях влади, – держави, регіону, населеного пункту, окремого підприємства. У підсумку, це означає – технологічно спрямувати адміністративні процедури регулювання економіки й суспільних відносин на досягнення остаточних цілей і результатів. Механізм взаємодії суб'єктів чітко розписується в індикативному плані галузі, де кожному суб'єкту ставиться завдання досягнення певного значення індикатора.

Впровадження системи індикативного управління дасть змогу створити ефективну, конкурентну і демократичну модель індикативного управління розвитком будівельної галузі, за якої фактично саме суспільство щорічно за власні бюджетні кошти найматиме державні органи управління та відповідальних посадових осіб для професійного управління будівельною галуззю.

Пріоритетні напрями розвитку будівництва мають впливати зі стратегій соціального і економічного розвитку держави, державних і регіональних цільових програм. Результативність та ефективність програм повинна забезпечуватись професійним плануванням і управлінням, запровадженням процедури коригування програм, контролем за фінансуванням і строками виконання заходів. Необхідно прискорити розвиток ринкових економічних відносин між учасниками будівництва, формування раціональної регіональної структури, інфраструктури і спеціалізації учасників будівництва, структури капіталу галузі і рівня капіталізації, вдосконалити систему договірних відносин, формування вартості, ціни і прибутку учасників будівництва, достатніх для їхнього функціонування і розвитку. Необхідно забезпечити постійне підвищення ефективності проектних рішень у містобудуванні, будівництві і капітальному ремонті, враховуючи увесь комплекс витрат протягом життєвого циклу будівельної продукції, запровадити механізм мотивації науково-проектних організацій у розробці ефективних проектних рішень.

1. Гибсон Дж.Л., Иванцевич Д.М., Доннелли Д.Х.-мл. *Организации: Пер. с англ. – 8-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – XXVI, 662 с.* 2. Иванов А.П. *Менеджмент. Учебник – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2002 г. – 440 с.* 3. Осовська Г.В. *Основи менеджменту: Курс лекцій. Навч. посіб. для студентів спеціальності 7.050201 “Менеджмент організацій”.* – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 600 с. 4. Райзберг Б.А., Фатхутдинов Р.А. Р.А. *Управление экономикой. Учебник. – М.: ЗАО “Бизнес-школа “Интел-Синтез”, 1999. – 784 с.* 5. *Державне управління в Україні: [посібник / наук. ред. д.ю.н. проф. Авер'янова В.Б. – К.: Вид-во ТОВ “СОМІ”, 1999. – 265 с.* 6. Кушлин В.И. *Государственное регулирование рыночной экономики / В.И. Кушлин, Н.А. Волгин. – М.: Экономика, 2002. – 312 с.* 7. Кузьмін О.Є. *Теоретичні та прикладні засади менеджменту / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2003. – 352 с.* 8. *Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minregionbud.gov.ua>.* 9. *Офіційний сайт Львівської обласної державної Адміністрації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.loda.gov.ua>.*